

Vejledning om prisfastsættelse

Marts 2026

26

Vejledning om prisfastsættelse
Marts 2026

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Denne publikation er udarbejdet af
Økonomistyrelsen
Statsregnskab
Landgreven 4
1013 København K
Telefon 33 92 80 00
oes@oes.dk

Publikationen kan hentes på
Økonomistyrelsens hjemmeside
oes.dk

1. Indledning

Vejledning om prisfastsættelse beskriver de generelle retningslinjer for, hvordan statslige institutioner skal prissætte deres varer og ydelser. Vejledningen retter sig mod statslige institutioner og andre, som har behov for at kende reglerne for statslige institutioners prissætning.

Vejledningen omfatter såvel varer og ydelser, der udbydes i konkurrence med private aktører, som andre varer og ydelser, hvor der gælder særskilte retningslinjer.

1.1 Ændringer i forhold til vejledningen fra 2022

I forhold til Vejledning om prisfastsættelse fra 2022 er der ændringer i nærværende vejledning i forhold til følgende:

- Ændringer i vejledningens struktur
- Rettelser i forklarende tekst
- Ajourføring af links og referencer
- Opdatering af eksempler i afsnit 5
- Ændringer i metoden for beregning af kommercielt afkast
- Tilføjelse af bilag til vejledningen, som hjælpemateriale til institutionens prisfastsættelse

Redaktionen er afsluttet den 02. marts 2026

2. Vejledningens opbygning og afgrænsning

Kapitlet beskriver vejledningens struktur og området hvorpå vejledningen gør sig gældende.

2.1 Opbygning

Vejledningen er opbygget på følgende måde;

Kapitel 3 gennemgår hovedprincipperne for prisfastsættelse af varer og ydelser i statslige institutioner samt særregler for mindre kommercielle aktiviteter.

I kapitel 4 beskrives retningslinjerne for særlige varer/ydelser eller forhold, hvor de generelle retningslinjer, der er nævnt i kapitel 3 helt eller delvist fraviges.

Kapitel 5 indeholder en række eksempler, som tjener til at konkretisere de generelle retningslinjer.

Som supplement til vejledningen, og understøttelse til regelsættet i kapitel 3 og kapitel 4, er udarbejdet en række hjælpematerialer. Disse er inkluderet som bilag til vejledningen og kan findes i kapitel 6.

2.2 Afgrænsning

Denne vejledning omhandler reglerne for prisfastsættelse på varer og ydelser for statslige institutioner og er gældende, medmindre andet er fastsat i henhold til lov eller tekstanmærkning.

Vejledningen behandler ikke fastsættelse af priser mv. på nedenstående tre afgrænsende områder:

Afgifter og gebyrer

Vejledningen omhandler alene omkostningsdækkende gebyrer, hvor taksten ikke er fastsat ved lov. Her gøres opmærksom på, at gebyrets takst skal fremgå i lov eller lovebekendtgørelse for at denne betragtes som direkte fastsat ved lov. Gebyrordninger hvor taksten er fastsat i bekendtgørelse eller cirkulære anses ikke for at være lovfastsat, og er heraf omfattet af Budgetvejledningens punkt 2.3.2 *Priser ved salg af varer og ydelser* og i forlængelse deraf, regelsættet i denne vejledning.

Hvor afgifter og gebyrer er fastsat således, at indtægten overstiger de omkostninger, der er forbundet med det pågældende afgifts- eller gebyrbelagte område, skal afgiften eller gebyret fastsættes i loven, jf. Budgetvejledning 2021 punkt 2.3.1 *Fastsættelse af taksten for gebyrer*. Dette følger endvidere af Grundlovens § 43.

Salg af fast ejendom

Statsinstitutioners salg af fast ejendom er underlagt særlige regler, som også fastsætter prissætningen. Disse regler fremgår specifikt af budgetvejledningen, punkt 2.2.16 *Salg af fast ejendom mv.*, og er ikke gengivet her.

Forord

Husleje:

Der gælder særlige regler for de statslige ejendomsvirksomheders lejefastsættelse. Disse er fastsat i Statens huslejeordning (SEA-ordningen), som varetages af Bygningsstyrelsen. De særlige regler er beskrevet i SEA-Vejledningen ([SEA-vejledningen](#)), og er ikke gengivet i denne vejledning. Der kan desuden refereres til budgetvejledningen, punkt 2.3.3 *Leje og forpagtningsafgifter*.

Indholdsfortegnelse

1. Indledning.....	3
1.1 Ændringer i forhold til vejledningen fra 2022.....	3
2. Vejledningens opbygning og afgrænsning	5
2.1 Opbygning.....	5
2.2 Afgrænsning.....	5
3. Generel fastsættelse af priser	9
3.1 Dækning af institutionens omkostninger	10
3.2 Undgå konkurrenceforvridning.....	11
3.2.1 Skatteforhold.....	11
3.2.2 Reguleringsmæssige forhold.....	12
3.2.3 Lånemuligheder	13
3.2.4 Kommercielt afkast.....	14
3.3 Beregning.....	15
3.4 Særregel for mindre kommercielle aktiviteter.....	16
4. Særlige varer og ydelser	18
4.1 Monopol	18
4.2 Salg af fælles løsninger til andre statsinstitutioner mv.....	19
4.3 Gebyrer	19
4.4 Lejeindtægter og forpagtningsafgifter	20
4.5 Salg af brugt materiel	20
4.6 Salg af data fra offentlige registre.....	21
4.7 Tilskudsfinansierede aktiviteter.....	22
4.8 Tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed.....	22
5. Eksempler	24
5.1 Eksempel 1 - Fastsættelse af timepris.....	24
5.1.1 Dækning af institutionens omkostninger	24
5.1.2 Reguleringsmæssige forhold.....	24
5.1.3 Kommercielt afkast.....	25
5.1.4 Samlet timepris	27
5.1.5 Opsummering af eksempel 1.....	27
5.2 Eksempel 2 - Efterkalkulation af ressourceestimat.....	28
5.2.1 Opsummering af eksempel 2.....	29
5.3 Eksempel 3 - Salg af dataleverance	29
5.3.1 Opsummering af eksempel 3.....	30
5.4 Eksempel 4 - Takstfastsættelse af kontrolgebyr	31
5.4.1 Opsummering af eksempel 4.....	33
6. Bilag	35
6.1 Prisfastsættelsesprocessen.....	36
6.2 Fremgangsmetode under normale konkurrenceforhold	37
6.3 Fremgangsmetode under monopol eller monopollignende tilstand	38
6.4 Vurdering af markedsforhold	39
6.5 Vurdering ved valg af sammenlignelige aktører	41
6.6 Gennemgang af EBIT-margin beregning	42
6.7 Revisionsydelser	43

Prisfastsættelse af varer og ydelser

3. Generel fastsættelse af priser

Kapitel 3 indeholder de generelle retningslinjer for, hvordan statslige institutioner skal prisfastsætte deres varer og ydelser. Retningslinjerne er direkte gældende for kommercielle aktiviteter, som udbydes i mulig konkurrence med private aktører, men vil også i større eller mindre omfang være gældende for øvrige aktiviteter, der skal prisfastsættes. Prisfastsættelse af særlige varer og ydelser er særskilt beskrevet i kapitel 4.

De generelle regler, for hvordan statslige institutioner skal prisfastsætte deres varer og ydelser, er beskrevet i budgetvejledningen. Den overordnede hovedregel er følgende:

Boks A**Budgetvejledningens hovedregel om institutioners prisfastsættelse**

For institutioners salg af varer og ydelser gælder som udgangspunkt, at prisen på den enkelte vare og ydelse fastsættes således, at der ikke sker konkurrenceforvridning over for private eller offentlige konkurrenter, og således at omkostningerne dækkes.

Kilde: Budgetvejledning 2021, punkt 2.3.2.

De generelle regler for prisfastsættelse indebærer således, at prissætningen skal ske ud fra to overordnede hensyn:

1. Der skal ske fuld omkostningsdækning
2. Der må ikke ske konkurrenceforvridning i forhold til mulige ikke-statslige leverandører

For varer og ydelser, der afsættes på et marked præget af konkurrence, kan indtægterne overstige omkostningerne. Sker afsætningen som led i indtægtsdækket virksomhed, må det akkumulerede resultat ikke være negativt i fire år i træk. Tilsvarende bør som udgangspunkt gælde for kommercielle aktiviteter under den almindelige virksomhed.

Der skildres mellem indtægtsdækket virksomhed og normal virksomhed i henhold til Budgetvejledningens afsnit 2.6.8.1. Et sammendrag er inkluderet i Boks B. Er kriterierne ikke opfyldte, skal prisfastsættelsen ske som led i institutionens normale virksomhed, og de herfor gældende regler følges.

Boks B**Anvendelse af hjemmel for indtægtsdækket virksomhed**

Hjemmel til at udføre indtægtsdækket virksomhed kan gives, når følgende betingelser er opfyldt:

1. Der må ikke for kredsen af aftagere bestå en pligt til at aftage de pågældende varer eller tjenesteydelser.
2. Institutionen skal kunne adskille den produktion af varer eller tjenesteydelser, der søges udført med indtægtsdækning, fra institutionens øvrige opgaver.
3. De indtægtsdækkede aktivitetsområder skal være naturlige udløbere af institutionens almindelige virksomhed.

Kilde: Budgetvejledning 2021, punkt 2.6.8.1.

3.1 Dækning af institutionens omkostninger

Budgetvejledningens krav om fuld dækning af institutionens omkostninger betyder, at alle omkostninger, der er forbundet med at frembringe produktet eller ydelsen, skal medregnes.

Der er to typer omkostninger, som begge skal indgå i institutionens prisfastsættelse af hvert enkelt produkt eller ydelse:

- Direkte omkostninger
- Indirekte omkostninger herunder fællesomkostninger

Endvidere skal der i de fleste tilfælde medregnes omkostninger, som institutionen er friholdt fra, men som vil indgå i en ikke-statslig leverandørs omkostninger, jf. nærmere i afsnit 2.2 *Undgå konkurrenceforvridning*.

Boks C**Omkostninger****Direkte omkostninger**

Beskrivelse	Direkte omkostninger består af de omkostninger, som kan henføres til frembringelsen af den konkrete ydelse eller produkt, som skal prissættes. En direkte omkostning kan eksempelvis være arbejdstimer eller materialer, som er medgået til fremstilling af det konkrete produkt eller ydelse.

De direkte lønomkostninger skal beregnes på baggrund af prisen på effektive årsværk. Der kan hentes inspiration, til beregning af effektivt årsværk på Økonomitryrelsens hjemmeside ([Effektivt Årsværk](#)).

Hovedregel	Indregnes altid

Indirekte omkostninger og fællesomkostninger

Beskrivelse	Indirekte omkostninger er en forholdsmæssig andel af de af institutionens omkostninger, der ikke konkret kan henføres til frembringelse af en af institutionens ydelser eller produkter, men understøtter varetagelsen af en faglig opgave. Indirekte omkostninger udgøres bl.a. af generelle fællesomkostninger , som er det overhead, der understøtter den samlede virksomheds opgavevaretagelse.

Fordelingsmodellen må ikke overestimere omkostninger forbrugt på det indtægtsdækkede område, men skal følge institutionens normale fordelingsmetode. Fordelingsmodellen skal,

på et korrekt grundlag, fordele alle omkostninger ud på institutionens produkter/ydelser, og udelukkende tildele omkostninger i henhold til andelen af indirekte- og fællesomkostninger brugt på det enkelte område, i relation til institutionens samlede aktiviteter, således, at der ikke sker en over- eller underfordeling.

Der kan hentes inspiration til, hvorledes omkostningsfordeling kan laves på Økonomistylsens hjemmeside ([Statens BI - Løn- og omkostningsfordeling](#)). Her findes "Vejledning til løn- og omkostningsfordeling i LDV" samt en teknisk vejledning til løn- og omkostningsfordeling i Statens BI - LDV.

Hovedregel	Fordeling sker på baggrund af institutionens fordelingsnøgle for indirekte omkostninger.

3.2 Undgå konkurrenceforvridning

Statsinstitutioner skal udbyde varer og tjenesteydelser til priser, der ikke er konkurrenceforvridende over for private eller offentlige konkurrenter.

I de tilfælde, hvor det er muligt at identificere en markedspris, udgør denne institutionens minimumspris.

Som statsinstitution gælder en række vilkår, som adskiller sig fra de vilkår, som en privat udbyder ville være underlagt. For at sikre lige konkurrence med private udbydere er der derfor en række omkostninger, som institutionen muligvis ikke skal afholde, men som alligevel skal medregnes i prisen på produktet eller ydelsen.

Er der behov for at lave en markedsafgrænsning, kortlægge det relevante produktmarked og vurdere konkurrenceforholdene kan bilag 4 benyttes som supplement til processen.

3.2.1 Skatteforhold

For at undgå konkurrenceforvridning og sikre skatteneutralitet i forhold til private aktører, skal institutionen ved prisfastsættelse indregne samtlige skatter og afgifter, som institutionen er fritaget fra i kraft af at være en statslig institution.

Boks D

Skatteforhold

Moms

Beskrivelse	Institutioner, der har afgiftspligtigt salg af varer eller ydelser, følger momslovens regler.

Indregning	Indregnes altid for afgiftspligtige varer og ydelser.

Selskabsskat

Beskrivelse	Institutioner, der genererer kommercielt afkast skal ved prisfastsættelse indregne selskabsskat.

Monopol
Såfremt institutionen har monopol eller befinder sig i en monopollignende situation, udgør den pris, der sikrer dækning af omkostningerne, samtidigt et maksimum for prisfastsættelsen på den pågældende vare eller ydelse, når afsætningen sker i Danmark.

Indregning	Dette kan ske ved, at institutionen indregner et kommercielt afkast før skat, eksempelvis EBIT, jf. afsnit 2.2.4 <i>Kommercielt afkast</i> .

Monopol

Under monopol eller monopollignende tilstand, genereres ikke et kommercielt afkast, og der skal dermed ikke indregnes selskabsskat.	
Moms	
Beskrivelse	I nogle tilfælde skal en statslig institution ikke betale en skat eller afgift, som en tilsvarende privat aktør ville være forpligtet til at betale. Institutionen kan være fritaget som følge af lovgivning eller af en anden grund. Det kan fx være fritagelse for kommunal dækningsafgift.
Indregning	Det påhviler institutionen at indregne disse skatter og afgifter, i det omfang, de ville have påvirket institutionens omkostninger til at frembringe varen eller ydelsen.

3.2.2 Reguleringsmæssige forhold

Reguleringsmæssige forhold vedrører først og fremmest eventuelle omkostninger, der afholdes af andre end institutionen selv. Det kan være goder, som stilles gratis til rådighed for institutionen, eller hvor institutionen tilbydes særligt favorable vilkår, fordi den er en statslig institution.

En statslig institution kan også være begunstiget ved at være underlagt mere lempelige vilkår end private udbydere, herunder kan institutionen være fritaget fra krav, som en privat udbyder skal opfylde. Sådanne fordele skal medregnes i prisfastsættelsen for at sikre reguleringsmæssig neutralitet.

Statslige institutioner opbygger i nogle situationer en særlig ekspertise og knowhow gennem deres almindelige virksomhed. Det forhold er ikke i sig selv konkurrenceforvridende og falder således uden for de reguleringsmæssige forhold. Brug af data, som er indsamlet og registreret som led i institutionens myndighedsopgaver, skal dog prisfastsættes svarende til afsnit 3.6 *Salg af data fra offentlige registre*.

Reguleringsmæssige forhold, der typisk vil skulle indregnes, kan være, men er ikke afgrænset til lokaler, revision og forsikringsforhold, som er beskrevet nærmere nedenfor. Hvor institutionen har indsamlet konkrete oplysninger som led i bevillingsfinansierede opgaver og efterfølgende anvendt dem i den aktivitet, der skal prisfastsættes, kan oplysningerne anses som reguleringsmæssige forhold, og derved indregnes i prisfastsættelsen.

Boks E

Reguleringsmæssige forhold

Lokaler

Beskrivelse	I de tilfælde, hvor institutionen får stillet lokaler gratis til rådighed, skal der medregnes de omkostninger, der ville opstå, hvis institutionen ikke fik stillet gratis lokaler til rådighed.
Indregning	Omkostningen vedrørende gratis lokaler udregnes som den markedsleje, der alternativt måtte betales for leje af lokaler med en tilsvarende standard og beliggenhed. Indhent information om markedssatser på lokaler og husleje, hertil kan Bygningsstyrelsen kontaktes.

Revision

Beskrivelse	Alle institutioner får revideret deres regnskaber. De fleste statsinstitutioner betaler ikke direkte for denne ydelse, idet udgifterne til Rigsrevisionen afholdes over en hovedkonto på statsregnskabet, reserveret specielt til dette formål. For kommercielle ydelser skal institutionen indregne udgifter til revision. Har institutionen indgået SKI-aftale 17.01 <i>Revisionsydelser</i> tages udgangspunkt i de timepriser for revision, der fremgår af SKI-aftalen. Institutioner som ikke er omfattet af SKI-aftale 17.01 <i>Revisionsydelser</i> skal på anden vis kunne dokumentere grundlaget for udgiften til revision. Til brug herfor kan institutionen med fordel indhente tilbud fra revisionsfirmaer. Tilbuddet skal ikke inkludere alle institutionens aktiviteter, blot de, der relaterer til prisfastsættelsesaktiviteten. Institutionen vurderer herefter omfanget af den revision, der ville foretages for de kommercielle aktiviteter i en sammenlignelig privat aktør, blandt andet antal timer og kompleksitet (se bilag 7).

	For ikke-kommercielle ydelser, herunder gebyr (3.3 <i>Gebyrer</i>) og data (3.6 <i>Salg af data fra offentlige registre</i>), skal der ikke indregnes udgifter til revision.
	Hvis institutionen er dækket af en intern revision, kan omkostninger hertil indkalkuleres og erstatte den beregnede omkostning til revision, jf. Rigsrevisorlovens § 9. Det er institutionens opgave at afdække den præcise omkostning til revision i forbindelse med priskalkulationen.
Indregning	Overslag indhentes fra revisionsfirmaer, se bilag 7 for information omkring hvad overslaget skal indeholde. Institutioner med en gyldig SKI-aftale 17.01 <i>Revisionsydelser</i> , kan benytte denne i udregningen af revisionsomkostninger.
	Bilag 7 kan benyttes som hjælp til afsøgning af udgiften til revisionsydelser.
Forsikringsforhold	
Beskrivelse	Statsinstitutioner - og institutioner, hvis driftsunderskud fuldt ud dækkes af staten – er omfattet af Cirkulære om selvforsikring i staten (CIR nr 9783 af 09/12/2005) vedrørende bygninger, løsøre, ulykke (herunder arbejdsskade) og ansvar mv. Selvforsikringen består i, at institutionen har hjemmel til at afholde de udgifter, som skaden medfører, samt evt. at få tilført midler fra andre hovedkonti på finansloven eller ny bevilling. Institutionen skal således selv betale udgifter til skader, der hos en privat aktør ville være forsikringsskader og dermed blive dækket af et privat forsikringsselskab. Den eventuelle bevillingsmæssige kompensation, som institutionen modtager i forbindelse hermed, indgår ikke i prisberegningen for kommercielle aktiviteter.
	Udgifter til afhjælpning af skader kan optræde med meget forskellige beløb fra år til år i institutionens regnskab. For at opnå en stabil prisfastsættelse kan udgifterne derfor udjævnes over en årrække, dog maksimalt fire år, inklusiv indeværende år. Alternativt kan institutionen indhente oplysninger om den forsikringspræmie, der skulle have været betalt for indgåelse af de nødvendige forsikringer med et privat forsikringsselskab. Hvis institutionen indregner en kalkulatorisk forsikringspræmie, kan udgifter til eventuelle skader holdes uden for prisfastsættelsen, da omkostningerne forbundet hermed i så fald allerede er indregnet i prisen.
	Såfremt institutionen har tegnet forsikring for produktansvar eller professionelt ansvar, skal præmien hertil indgå som en direkte omkostning i beregningen.
Indregning	Overslag indhentes fra forsikringsselskaber, med fokus på forsikringsomkostninger for sammenlignelige, private aktører.
Tilskud	
Beskrivelse	Tilskud eller støtte til institutionen, som påvirker prisfastsættelsen skal oplyses i årsrapporten. Herunder EU-støtte.
Indregning	Tilskud givet til udførelse af den prissatte opgave, indregnes på lige fod med andre reguleringsmæssige forhold. Tilskuddet skal dog kunne opgøres separat fra den øvrige prisfastsættelse. Dette tilgodeser, fremtidige behov for regulering og krydstilskud givet til offentlige institutioner.
Andre ressourcer	
Beskrivelse	Ressourcer tilgængelige på baggrund af institutionens øvrige myndighedsopgaver indregnes i det omfang, de bruges i udførelse af den prisfaste opgave.
Indregning	Ressourcer indregnes på lige fod med andre reguleringsmæssige forhold. Beregningen skal ske på baggrund af, hvad en rimelig markedspriser for brug af lignende ressourcer vil koste.

3.2.3 Lånemuligheder

Udgangspunktet for en beregning af renteomkostninger er en relevant fordeling af den driftskapital og de anlægsaktiver, som medgår i de enkelte produkter. For driftsbevillinger og statsvirksomheder optræder forrentningen af driftskapital og anlægsaktiver direkte i institutionens budget, og rentesatserne følger hhv. den statslige finansieringskonto FF7 og den statslige konto for langfristet gæld FF4. Disse rentesatser kan som udgangspunkt anvendes i kalkulen i de situationer, hvor der ikke beregnes kommercielt afkast.

Hvis institutionen skal beregne et kommercielt afkast, kan EBIT med fordel anvendes som mål for en markedsspecifik kommerciel fortjeneste. EBIT viser en virksomheds resultat før udgifter til renter og skatter. Da udgifter til renter indgår i EBIT-tallet, skal institutionens faktiske renteudgifter ikke indregnes.

EBIT-margin viser en virksomheds resultat i relation til periodens omsætning og kan derfor sidestilles med fortjeneste.

EBIT er et let tilgængeligt tal for noterede virksomheder og offentlige institutioner, og kan derfor bruges til at skabe overblik over gennemsnitsfortjenesten i markedet blandt eksisterende aktører. Her skal dog noteres, at for diversificerede virksomheder skal, så vidt muligt, bruges en EBIT-margin for det område af virksomheden, som indgår i det tiltænkte marked, og ikke EBIT-margin for alle grene af virksomheden.

Afskrivninger holdes ude af både EBIT-beregningen og nettoresultatet.

3.2.4 Kommercielt afkast

Hvis en institution ikke har monopol på levering af en vare eller ydelse, eller befinder sig i en monopol-lignende situation, skal institutionen indregne en fortjeneste, der som **minimum** skal svare til, hvad der vil være sædvanligt for en privat udbyder.

Størrelsen på fortjenesten må ses i lyset af markedssituationen. Derfor skal institutionen undersøge markedssituationen for produktet eller ydelsen og tage stilling til en passende fortjeneste, herunder under hensyn til hvor risikopræget markedet for produktet eller ydelsen er. Institutionen skal således benytte en metode til at opgøre et mål for indtjening, som afspejler de branchespecifikke markedsforhold. Bilag 4 kan hjælpe med at identificere det generelle indhold til brug i en vurdering af konkurrenceforholdene i markedet.

Som udgangspunkt anvendes EBIT som mål for den markedsspecifikke fortjeneste. Det indebærer, at institutionen skal tillægge en procentuel indtjening, som svarer til en markedsspecifik EBIT-margin.

Boks F

Earnings before interest and taxes (EBIT)

EBIT viser en virksomheds indtjening før renter og skatter trækkes fra resultatet. EBIT er et udtryk for virksomhedens resultat som følge af den primære drift.

Markedsspecifikke udgifter til renter og selskatsskat indgår dermed i EBIT-tallet, og er grunden til, at den statslige institutionen kan fratrække de faktiske renteudgifter i prisberegningen (se afsnit 3.2.3 for uddybelse) og hvorfor der ikke skal beregnes udgifter til selskabsskat (se afsnit 3.2.1):

$$\text{Nettoresultat} = \text{EBIT} - \text{Renter} - \text{Skatter}$$

$$\text{EBIT} = \text{Nettoresultat} + \text{Renter} + \text{Skatter}$$

EBIT-margin viser virksomhedens overskudsgrad, og angiver hvor stor en del af virksomhedens omsætning, der bliver til overskud. Et andet ord for EBIT-margin er fortjeneste.

EBIT-margin udregnes ved brug af nedenstående formel:

$$\text{EBIT-margin} = \text{EBIT/Omsætning (pct.)}$$

Beregning af EBIT-margin indgår i eksempel 1.

Den markedsspecifikke fortjeneste fastsættes som den EBIT-margin, der svarer til den typiske overskudsgrad for de sammenlignelige virksomheder i perioden.

Institutionen identificerer de 3-4 virksomheder, som er mest sammenlignelige med institutionens kommercielle aktivitet. Det vil typisk være de største øvrige aktører på markedet. De informationer, der er nødvendige for at beregne en EBIT-margin, kan findes i virksomhedernes årsregnskaber. Der kan fx tages udgangspunkt i de 4 seneste årsregnskaber for hver virksomhed.

Hjælp til valg af sammenlignelige virksomheder kan findes i bilag 5.

En mulighed for at fastsætte en typisk overskudsgrad er at anvende et **vægtet, glidende gennemsnit** af de beregnede EBIT-marginer for de udvalgte virksomheder i den valgte periode. Bilag 6 gennemgår trinene i beregningen af et vægtet, glidende gennemsnit.

En fortjeneste beregnet på ovennævnte metode afspejler, at markedssituationen i visse situationer kan være meget høj eller meget lav. Markedssituationen kan samtidig ændre sig fra år til år, og metoden reflekterer, at fortjeneste i senere år bedre afspejler nutidssituationen i markedet.

Institutionen kan ikke fastsætte en overskudsgrad, der er mindre end nul. I de tilfælde, hvor overskudsgraden er meget høj, kan dette afspejle en høj iboende risiko i markedet, men det kan også være udtryk for en mangelfuld konkurrence. Kravet til institutionen om at indregne en minimumsfortjeneste kan derfor ikke overstige en EBIT-margin på 10 pct. Den prisfastsættende institution bør som led i prisfastsættelsen vurdere om der er mangelfuld konkurrence på markedet. Hertil kan bilag 4 benyttes.

3.3 Beregning

For at have et grundlag for at kunne fastsætte en pris på et nyt produkt eller ydelse skal der udføres en **forberegning**.

For mange varer og ydelser vil det være relevant at foretage prisberegningen i to trin: Først beregnes en timepris og herefter estimeres et timeforbrug på at frembringe varen eller ydelsen.

Når institutionen beregner timeprisen, benyttes en metode til løn- og omkostningsfordeling, der som udgangspunkt vil svare til den metode, som institutionen i forvejen benytter til bl.a. opgørelse af fællesomkostninger. Institutionen bør være opmærksom på de timer, der er henførbare, men ikke direkte fakturerbare. Det kan eksempelvis være timer, der er brugt på at udvikle en ydelse. Sådanne timer må indregnes i timeprisen på baggrund af et skøn over, hvor stor en andel disse timer udgør i forhold til det antal timer, som institutionen forventer at kunne fakturere. Se eksempel 1 *Fastsættelse af timepris*.

Det næste trin består i, at institutionen foretager et ressourceestimat for den enkelte opgave eller ydelse. I dette estimat bør der tages højde for, at der lejlighedsvis kan være behov for et større ressourceforbrug end det, der kan forudses.

Eksempelvis kan der indtræde fejl eller uforudsete hændelser, som kan forøge omkostningerne ved enkelte leverancer. Disse omkostninger bør indregnes sådan, at institutionens udbud af varen eller ydelsen over en årrække, svarende til maksimalt produktets levetid, ikke giver underskud.

Undtagelse til dette trin er produkter eller ydelser, som sælges efter regning, dvs. hvor kunden faktureres for det faktiske timeforbrug. I sådanne tilfælde opgøres omkostningerne efterfølgende, og prisen fastsættes herudfra.

Institutionen skal som minimum én gang årligt foretage en **efterberegning**. Her foretager institutionen en regnskabsmæssig opfølgning på om prisfastsættelsen for de enkelte ydelser har været korrekt. Formålet er bl.a. at evaluere ressourceestimatet efter hver enkelt opgave samt genberegning af timeprisen

på baggrund af de fakturerede timer. Opdages det ved efterberegningen, at der ikke er sket fuld omkostningsdækning, eller at prisfastsættelsen ikke tager tilstrækkeligt hensyn til konkurrenceforholdene, justeres prisen på varen eller ydelsen for den kommende periode. Der skal i den forbindelse være særlig opmærksomhed på, om der kan være behov for, helt eller delvist, at tilbageføre betaling direkte til vare- eller ydelsesmodtageren. Det er som udgangspunkt den prisfastsættende institution, som bærer ansvaret for at sikre, at tilbagebetaling er muligt, såfremt der opstår behov for dette.

Se eksempel 2 *Efterberegning af ressourceestimat* for yderligere information omkring efterberegning. Institutionen skal også være opmærksom på de krav til regnskabsmæssig opfølgning, som fremgår af "Vejledning om årsrapport for statslige institutioner". Vejledningen kan findes her: [Vejledninger i ØAV](#).

Bilag 2 indeholder en kortfattet gennemgang af dette afsnit.

Separation af aktiviteter og rapporteringskrav

Det er en forudsætning for at en statslig institution kan udføre kommercielle aktiviteter, at institutionen har hjemmel til at udføre disse aktiviteter på en bevillingslov. Kommercielle aktiviteter forstås i denne sammenhæng som salg af varer og tjenesteydelser, der udbydes i konkurrence med potentielle private udbydere.

For kommercielle aktiviteter, som statslige institutioner udfører som indtægtsdækket virksomhed gælder endvidere, at institutionen skal kunne adskille den produktion af varer eller tjenesteydelser, der søges udført med indtægtsdækning, fra institutionens øvrige opgaver, jf. Budgetvejledning 2021, punkt 2.6.8 *Indtægtsdækket virksomhed*.

Alle omkostninger skal fordeles mellem institutionens almindelige virksomhed (myndighedsopgaver) og de forskellige varer og ydelser, institutionen udbyder under indtægtsdækkede virksomhed. Fordelingen af omkostninger skal ske efter reglerne fremsat i afsnit 3.1 i denne vejledning.

For formålsbestemte gebyrer og afgifter gælder et tilsvarende krav om, at institutionen skal udarbejde særskilte regnskaber for deres enkelte gebyrer. De nærmere retningslinjer er beskrevet i "Vejledning om årsrapport for statslige institutioner". Vejledningen kan findes her: [Vejledninger i ØAV](#).

3.4 Særregel for mindre kommercielle aktiviteter

Institutioner med en samlet kommerciel aktivitet på mindre end 5 mio. kr. kan som alternativ til de beregninger, der er beskrevet i afsnit 3.2.2 *Reguleringsmæssige forhold* – 3.2.4 *Kommercielt afkast* tillægge de direkte og indirekte omkostninger en standardsats på 15 procent.

Institutionen skal dog stadig indregne eventuelle skattefordele, bortset fra selskabsskat, svarende til beskrivelsen i afsnit 3.2.1 *Skatteforhold*.

Standardsatsen er et alternativ til beregningen beskrevet i dette kapitel. Dog bør nævnes, at såfremt institutionen vurderer, at prisfastsættelsen vil være konkurrenceforvridende, når de direkte og indirekte omkostninger tillægges standardsatsen, bør institutionen udføre prisfastsættelsen i lighed med større kommercielle aktiviteter.

4. Særlige varer og ydelser

Kapitel 4 beskriver de forhold, hvor der er afvigelser fra de generelle retningslinjer, der er beskrevet i kapitel 3. Kapitlet indeholder retningslinjerne for prisfastsættelse for hver enkelt af de særlige forhold eller varer og ydelser, hvor retningslinjerne i kapitel 2 fraviges.

De generelle retningslinjer for prisfastsættelse, som er beskrevet i det foregående kapitel er gældende for salg af varer og ydelser, som sker i konkurrence med andre potentielle udbydere. Det er gældende, hvis ikke-statslige udbydere har mulighed for at sælge den pågældende vare eller ydelse i konkurrence med den statslige institution.

Der kan dog opnås hjemmel til at gøre undtagelse herfra i særlige tilfælde. Dette gælder områder, hvor en fuldt dækkende prisfastsættelse ville hindre formålet med ydelsen, og hvor fx sociale, miljømæssige eller lignende hensyn konkret tilsiger en lavere omkostningsdækning.

Herudover er der en række forhold, herunder for særlige varer og ydelser, hvor de generelle retningslinjer, der er nævnt i kapitel 2 helt eller delvist fraviges.

Kapitel 4 indeholder retningslinjerne for hvert af disse særlige forhold og ydelser.

- Monopol
- Salg af fælles løsninger til andre statsinstitutioner mv.
- Gebyrer
- Lejeindtægter og forpagtningsafgifter
- Salg af brugt materiel
- Salg af data fra offentlige registre
- Tilskudsfinansierede aktiviteter
- Tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed

4.1 Monopol

Varer eller ydelser, der afsættes under monopol eller i en monopollignende situation, dvs. hvor der ikke er andre mulige udbydere, skal prisfastsættes ud fra de generelle retningslinjer som er fastsat i kapitel 3 med den undtagelse, at der ikke må indregnes kommercielt afkast.

Bilag 3 indeholder en liste af hensyn vedrørende prisfastsættelse, under monopol og monopollignende situationer.

4.2 Salg af fælles løsninger til andre statsinstitutioner mv.

Varer og ydelser, der handles mellem statsinstitutioner og betragtes som fælles løsninger i staten, herunder aftagepligtigt salg mellem statsinstitutioner, prisfastsættes efter nedenstående principper forudsat, der er hjemmel på bevillingslov (ved særlig bevillingsbestemmelse i anmærkningerne).

Hjemmel til salg af fællesstatslige løsninger uddybes i Budgetvejledningens punkt 2.3.2 *Priser ved salg af varer og ydelser*. Jf. punkt 2.3.2 skal prisfastsættelse i forbindelse med salg af fællesstatslige løsninger ske på en sådan måde, at udelukkende produktionsomkostninger dækkes.

Afløst heraf skal prisfastsættelse af fælles løsninger ske i henhold til retningslinjerne i afsnit 3.1 *Dækning af institutionens omkostninger*. Der skal endvidere indregnes eventuelle omkostninger, der afholdes af andre end institutionen selv, jf. beskrivelsen i afsnit 3.2.2 *Reguleringsmæssige forhold*. Tilsvarende gælder handel med ikke-udbudspligtige fælles løsninger mellem statsfinansierede selvejende institutioner, og mellem statsinstitutioner og statsfinansierede selvejende institutioner.

Andet salg mellem statsinstitutioner prisfastsættes i henhold til de generelle prisfastsættelsesregler i afsnit 3.

4.3 Gebyrer

Gebyrer for myndighedsudøvelse kan ifølge budgetvejledningen kun opkræves med hjemmel i eller i henhold til lov eller tekstanmærkning.

Taksten for gebyrer mv., der ikke har skattemæssig karakter, skal fastsættes således, at der tilstræbes fuld dækning for de omkostninger, der er forbundet med det pågældende gebyrbelagte område.

Et gebyr betragtes som værende af ikke skattemæssig karakter, når gebyrtaksten (eller beregningsmåden) ikke er fastsat i lov eller lovebekendtgørelse.

Beregning af gebyrtaksten

Som udgangspunkt imødekommes det 4-årige balancekrav gennem en prisfastsættelse, der fremkommer på baggrund af institutionens omkostningsbaserede regnskab svarende til retningslinjerne i afsnit 3.1 *Dækning af institutionens omkostninger*. Der skal endvidere indregnes eventuelle omkostninger, der afholdes af andre end institutionen selv, jf. *beskrivelse i afsnit 3.2.2 Reguleringsmæssige forhold*.

Gebyrer, som skal betales af virksomheder skal ikke tillægges moms. Dette gælder dog ikke gebyrer rettet mod ikke-momspligtige virksomheder samt gebyrer rettet mod borgere, hvor der tillægges en kalkulatorisk momsandel, som skal svare til institutionens omkostninger til moms.

Nært forbundne gebyrordninger

Budgetvejledningens bestemmelse om fastsættelse af gebyrtakster (BV punkt 2.3.1 *Fastsættelse af taksten for gebyrer*) er gældende for gebyrbelagte områder, der potentielt kan bestå af flere nært forbundne gebyrordninger. Ved afgrænsning af et gebyrbelagt område, som består af flere gebyrordninger, er det foruden et tæt forbundet formål mellem gebyrordningerne, afgørende, at der er tale om gebyrordninger med ens betalerkreds, eller med et meget betydeligt overlap i betalerkredsen.

Efterberegning af gebyrtaksten

Mindst en gang årligt vurderes det, blandt andet på baggrund af seneste års regnskab eller det forventede resultat af årets regnskab, om omkostningerne skal reduceres eller taksten justeres for at sikre balance mellem udgifter og indtægter for den enkelte gebyrordning. Væsentlige ubalancer mellem indtægter og omkostninger på det enkelte gebyrbelagte område skal tilstræbes udlignet over en periode på maksimalt fire år, fra og med det år hvori ubalancen opstår. Dette omfatter ikke over- eller

underdækning, der bidrager til at udligne tidligere års ubalance. Eksempel 4 (afsnit 5.4) viser hvordan ubalancer kan udlignes.

En over- eller underdækning, der er konstateret i det senest afsluttede regnskabsår skal således udlignes i det indeværende år samt de maksimalt to efterfølgende år. Tilsvarende skal en potentiel ubalance, der vedrører indeværende år forsøges udlignet eller formindsket i indeværende år samt de maksimalt tre efterfølgende år.

Underdækning på et gebyrområde bevillingsfinansieres i praksis af den ansvarlige institution i det år, hvor underskuddet opstår. I de efterfølgende år skal gebyrområdet som udgangspunkt derfor tilvejebringe et tilsvarende overskud, hvorved underskuddet ikke længere er bevillingsfinansieret og dermed ikke længere belaster institutionens generelle økonomi. Tilsvarende skal et (ikke planlagt) overskud, som i et givent år er tilfaldet institutionen/egenkapitalen, tilbagebetales i de efterfølgende år. Dette gøres som udgangspunkt ved at budgettere et tilsvarende underskud på gebyrordningen fremadrettet. Over den fireårige balanceperiode vil der dermed samlet set ikke ske en forskydning mellem udgifter afholdt under hhv. den bevillings- og den gebyrfinansierede virksomhed.

Gebyrtaksten skal i alle tilfælde fastsættes i overensstemmelse med hjemmelsloven og grundlovens § 43. En eventuel overdækning fra tidligere år, som ikke er blevet indhentet inden for den fireårige periode, som budgetvejledningen foreskriver, skal således fortsat håndteres inden for rammerne af grundlovens § 43. Der skal i den forbindelse være særlig opmærksomhed på, om der kan være behov for at tilbagebetale de indbetalte gebyrer direkte til gebyrbetalerne. Det er som udgangspunkt den gebyransvarlige institution, som bærer ansvaret for at sikre, at tilbagebetaling til gebyrbetalere er muligt, såfremt der er behov for tilbagebetaling.

4.4 Lejeindtægter og forpagtningsafgifter

Lejeindtægter og forpagtningsafgifter skal under hensyn til de for området gældende lovbestemmelser om lejeregulering og lignende fastsættes således, at det for staten bedst mulige økonomiske resultat opnås. Det skal i denne forbindelse påses, at leje- og forpagtningsafgifter løbende reguleres i overensstemmelse med ændringerne på markedet, og lejereguleringer skal løbende gennemføres, hvor lejelovgivning og lignende giver mulighed for det.

4.5 Salg af brugt materiel

Salg af brugt materiel skal følge Budgetvejledningens punkt 2.3.2 *Priser ved salg af varer og ydelser* samt punkt 2.3.4 *Salg af brugt materiel*.

Boks G

Budgetvejledningens regler om salg af brugt materiel

"For salg af brugt materiel gælder, at der skal søges opnået det størst mulige provenu. Dette kan ske ved offentlig auktion eller ved salg på anden måde, hvor det kan godtgøres, at prisen svarer til markedsprisen, fx ved at der foreligger et kontrolbud."

Kilde: Budgetvejledningen punkt 2.3.4

Udover budgetvejledningens regler, kan der være særskilte hensyn ved salg til forskellige parter. F.eks.:

- Salg på auktion eller til opkøbere
- Salg til andre statslige institutioner
- Salg til private
- Smides ud eller doneres

Brugt materiel repræsenterer værdi, som der skal tages stilling til, selvom institutionen ikke længere benytter det. Denne værdi skal vurderes ved afhændelse. Værdien skal baseres på det nettoprovenu, der kan opnås, når der tages højde for de indtægter og omkostninger, institutionen pådrager sig i forbindelse med afhændelsen.

Ved prisfastsættelse af brugt materiel skal institutionen tage højde for alle relevante omkostninger og sikre, at der ikke sker konkurrenceforvridning i forhold til tilsvarende varer i lignende stand hos mulige private aktører.

Hvis det er økonomisk mest fordelagtigt at donere det brugte materiel, er dette tilladt. Ved donation til andre end andre statsinstitutioner skal almindelige forvaltningsretlige principper følges.

4.6 Salg af data fra offentlige registre

De principper, der er nævnt i dette afsnit, vedrører alene udlevering af data, hvor der ikke allerede i offentlighedsloven, forvaltningsloven, lov om Danmarks Statistik eller lov om offentlige myndigheders registre er fastsat regler om leveringsbetingelserne.

For salg af data fra offentlige registre, hvor data er indsamlet og registreret som led i bevillings- og gebyrfinansierede opgaver, gælder som udgangspunkt, at der ved prissætningen *alene* skal tages hensyn til *de yderligere omkostninger (direkte og indirekte)*, der opstår i forbindelse med salget. Salget af data kan både være egentlig levering af data og etablering af betalt adgang til institutionens data. Prissætningen af dataleverancen skal således afspejle de medgåede ressourcer ved distributionen af data, men ikke ressourcer ved en eventuel myndighedsudøvelse, der ligger forud for salget og normalt vil ligge til grund for, at institutionen er i besiddelse af data.

En undtagelse fra dette udgangspunkt er de tilfælde, hvor data produceres som led i en indtægtsfinansieret offentlig produktionsvirksomhed, dvs. hvor institutionens hovedopgave er helt eller delvist indtægtsfinansieret, og dataindsamlingen, som følge heraf, ikke allerede er finansieret over en bevilling. Her vil der som udgangspunkt skulle fastsættes en betaling, der også bidrager til at dække omkostningerne ved selve dataproduktionen.

De enkelte institutioner kan også konkret beslutte, at visse dataydelser skal leveres med prisnedsdrag, dvs. således at distributionsomkostningerne ikke dækkes fuldt ud. Den enkelte institution må i disse tilfælde vurdere, om et prisnedsdrag ligger inden for institutionens opgaver, således at prisnedsdraget kan finansieres over institutionens almindelige bevilling. Samtidig skal det sikres, at en fravigelse ikke medfører uhensigtsmæssige økonomiske/tekniske dispositioner fra køber eller sælgers side – samt at eksterne interessenter ikke påvirkes heraf (konkurrencehensynet).

Hvis institutionen i forbindelse med sin myndighedsopgave udfører en kvalitetsforbedring på grunddata for at imødekomme efterspørgsel fra markedet, så kvaliteten overstiger, hvad der er nødvendigt for at tilgodese institutionens eget behov og eventuelle videregivelseskrav fastsat i lovgivning, bør disse forbedringer brugerfinansieres fuldt ud.

Prisen på de forskellige hovedtyper af dataleverancer skal i store træk svare til omkostningerne for hver enkelt dataleverance, således at fx simple kopier af store datamængder prissættes ud fra omkostningerne ved denne leverancetype.

Institutionen skal således sikre, at de indirekte omkostninger ved distributionen af data ikke på en uhenigtsmæssig måde overvæltes på sådanne simple masseudtræk.

Der bør ikke ske prisdifferentiering mellem kunder ved levering af identiske ydelser. Dette gælder for samtlige private og offentlige kunder på områder, hvor der kan skabes konkurrence. Hvis offentlige myndigheder har mulighed for at erhverve data til en lavere pris end den pris en privat aktør skal betale, skal institutionens prisfastsættelse ske på baggrund af den pris, som en privat aktør kan erhverve data

til. Det gælder eksempelvis, hvis tredjepart yder tilskud til, at den offentlige myndighed kan købe data under særligt favorable vilkår. Se eksempel 3 *Salg af dataleverance*.

Af hensyn til samordningen af data bør prisen på nøgler (entydige identifikation) fastsættes særligt lavt – medmindre dette vil medføre en meget uhensigtsmæssig prisfastsættelse af registrets øvrige data.

4.7 Tilskudsfinansierede aktiviteter

Tilskudsfinansierede aktiviteter er ikke-kommercielle aktiviteter, der er naturlige udløbere af den ordinære virksomhed og finansieres af indtægter. Statsinstitutioners mulighed for at udføre disse aktiviteter er nærmere beskrevet i Budgetvejledningens punkt 2.6.9 *Tilskudsfinansierede aktiviteter*.

Tilskudsfinansieringen kan bestå af indtægter i form af private gaver, tilskud, indtægter i forbindelse med samarbejdsprojekter, offentlige fondsmidler (fx forskningsrådsmidler), professorstipendier, indtægter for EU-forsknings- og studentermobilitets-programmer samt offentlige programmidler mv.

Der kan løbende afholdes udgifter svarende til årets indtægter for ovenstående finansieringskilder samt forbrug af overskud fra tidligere år.

Indtægterne må benyttes til at finansiere institutionens direkte udgifter, der er forbundet med den tilskudsfinansierede aktivitet. Under den tilskudsfinansierede aktivitet kan afholdes udgifter til administrationsbidrag, bidrag til fællesudgifter og lignende, der udføres under den almindelige virksomhed og optages som merudgift på regnskabet.

4.8 Tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed

Som tilskudsfinansierede forskningsaktiviteter kan udføres ikke-kommercielle forskningsaktiviteter, der er naturlige udløbere af den ordinære virksomhed og finansieres af indtægter. Statsinstitutioners mulighed for at udføre disse aktiviteter er nærmere beskrevet i budgetvejledningens punkt 2.6.10 *Tilskudsfinansierede forskningsaktiviteter*.

Som indtægter kan optages private gaver eller tilskud, indtægter i forbindelse med samarbejdsaftaler, offentlige fondsmidler og programmidler mv. til forskning.

Kommerciel forskningsvirksomhed udføres efter de almindelige regler for indtægtsdækket virksomhed, og skal prisfastsættes som beskrevet i kapitel 3.

For tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed gælder de samme regler for indtægter og udgifter som for tilskudsfinansierede aktiviteter, dog med nedenstående supplement.

For forskningsaktiviteter finansieret af statslige fonds- og programmidler mv. skal der som grundlag for ansøgningen være udarbejdet et projektbudget efter følgende retningslinjer:

- De direkte udgifter opdeles på direkte lønudgifter og øvrige direkte udgifter, herunder apparatur og andre anskaffelser som led i projektet.
- Hertil lægges et bidrag til fællesudgifter på 44 pct. af de direkte udgifter (Bidragssatserne kan afvige fra de 44 pct. ved visse EU-finansierede projekter, se Budgetvejledningen punkt 2.6.10.3 *Særlige disponeringsregler vedrørende forskningsaktiviteter* for mere information om dette).

5. Eksempler

Kapitel 5 indeholder eksempler, som skal illustrere anvendelsen af de retningslinjer, der er beskrevet i vejledningen. Eksemplerne skal tjene som ekstra pejlemærker for fortolkning af retningslinjerne i konkrete situationer. De konkrete talværdier, der benyttes i eksemplerne skal tjene til illustration og kan ikke betragtes som generelle "tommelfingerregler".

5.1 Eksempel 1 - Fastsættelse af timepris

I dette eksempel prissættes en teknisk rådgivningsydelse, som udføres som indtægtsdækket virksomhed på et konkurrencepræget marked. Ydelsen dækker over flere ensartede leverancer, der vedrører salg af timer. Ydelsen sælges som en momspligtig ydelse.

5.1.1 Dækning af institutionens omkostninger

- *Direkte omkostninger:* Der er ved ydelsen ikke andre direkte omkostninger end løn: Løn pr. effektiv time kan opgøres til 329,50 kr.
- *Indirekte omkostninger (herunder fællesomkostninger):* Alle ikke-henførbare omkostninger er divideret med alle henførbare timer relateret til direkte omkostninger, for at få en fast årlig sats for løn og øvrig drift: 100,92 kr. løn pr. time og 109,34 kr. øvrig drift pr. time.
- *Henførbare, men ikke-fakturérbare timer:* Institutionen vurderer, at 1/3 af timerne, der benyttes til arbejdet, ikke faktureres, men understøtter de fakturérbare timer. Omkostningerne til en faktureret time for ydelsen er derfor 1,5 gange højere end timeomkostningen. Disse omkostninger omfatter bl.a. udvikling af de kommercielle ydelser. Finansieringen af de timer der ikke faktureres, sker derfor ved at forhøje prisen på de fakturérbare timer.

Institutionens omkostninger summerer hermed til 809,64 kr. for ydelsen pr. faktureret time. Som vist i tabel 3

5.1.2 Reguleringsmæssige forhold

Der er identificeret en række forhold, som institutionen skal inddrage som led i prisfastsættelsen:

- *Revision:* Institutionen har vurderet omfanget af revision, dvs. timetal og pris for de relevante rådgivningskategorier for at fastsætte en repræsentativ omkostning, der modsvarer den ydelse, som Rigsrevisionen årligt leverer til institutionen uden omkostninger¹: 140.000 kr.
- *Forsikringsforhold:* Institutionen har indhentet et tilbud fra et forsikringsselskab for at fastsætte en repræsentativ omkostning, der modsvarer den ydelse, som lignende virksomheder modtager og

---

¹ Vurderingen er under forudsætning af velfungerende forretningsgange, at alle afstemninger og specifikationer mv. foreligger til status, samt at institutionen selv opstiller regnskabet. Forvaltningsrevision (SOR 6 og 7) forudsættes udført af Rigsrevisionen.

betaler for, der ikke er underlagt statens selvforsikring. Institutionen har i forvejen en produktansvarsforsikring. Den årlige merpris for den samlede forsikring vil udgøre 474.980 kr.

I tabellen nedenfor er udgifterne til revision og forsikringsforhold fordelt ud på først samtlige henførbare timer i året (i eksemplet opgjort til 276.220 timer) og siden ganget med 1,5, så det fremgår hvilke beløb, der skal tillægges prisen på en fakturerbar time.

Tabel 1
Reguleringsmæssige forhold

	Total	Pr. henførbare time	Pr. fakturerbar time
Revision	140.000 kr.	0,51 kr.	0,77 kr.
Forsikringsforhold	474.980 kr.	1,72 kr.	2,58 kr.
Samlet			3,35 kr.

* Henførbare timer i året: 276.220 timer

* Faktor til dækning af henførbare, men ikke fakturerbare timer: 1,5

Henførbare, ikke fakturerbare timer udgør 1/3 af time, hvilket medfører, at timeprisen bliver 1,5 gange højere end de faktiske timeomkostninger.

* $140.000 / 276.220 = 0,51$ kr. i revisionsomkostninger per henførbare time

* $0,51 * 1,5 = 0,77$ kr. i revisionsomkostninger per fakturerbare time

4.1.3 Kommercielt afkast

Institutionen har identificeret tre lignende virksomheder, der udbyder sammenlignelige rådgivningsydelser. EBIT-marginen for virksomhederne er opstillet for de seneste 4 år i tabellen nedenfor.

Tabel 2
EBIT hos sammenlignelige virksomheder

	2025	2024	2023	2022
EBIT-margin i procent				
Rådgivningsvirksomhed 1	13,6	12,4	6,2	6,4
Rådgivningsvirksomhed 2	8,9	8,0	5,1	5,7
Rådgivningsvirksomhed 3	9,9	13,2	5,2	6,2
Gennemsnit for året	10,8	11,2	5,5	6,1
Indregningsprocent (vægt)	50%	25%	15%	10%

	2025	2024	2023	2022
Institutionens EBIT-margin				
Gennemsnit for året * Indregningsprocent	$10,8 * 0,5$	$11,2 * 0,25$	$5,5 * 0,15$	$6,1 * 0,1$
Vægtet gennemsnit for året	5,4	2,8	0,825	0,61
Sum af vægtet gennemsnit for året i procent: 9,64				

Kilde: Respektive virksomheders årsregnskaber

Gennemsnittet af denne talserie er 9,64 pct., der benyttes som markedsafkastet, som udgør minimumsgrænsen for eksemplets ydelse, da ydelsen afsættes på et konkurrencepræget marked.

Der skal for den enkelte vare eller ydelse tages stilling til, i hvor stor grad markedsforholdene for de fire foregående år, er repræsentative i forhold til markedsforholdene over ordningens levetid og hvor hurtigt markedet udvikles og fornyes. Herpå baseres fordeling af indregningsprocenten på de fire forgangne år (fordeling af vægten i gennemsnittet). Ved ændring i denne fordeling, er det den ansvarlige institution, der bærer ansvaret for, på fyldestgørende måde, at kunne dokumentere grunden for ændringen. Begrundelsen nævnes i institutionens årsrapport, i det år hvor ændringen træder i kraft.

Summen af indregningsprocenterne for de fire år i sammenligningsperioden skal altid være 100%.

Vægtet, flydende gennemsnit er tilføjet i denne opdatering af vejledningen. Hidtil har den anbefalede metode været en EBIT-margin baseret på medianen fra resultatet for tre sammenlignelige virksomheder, over de foregående fire år.

Det vurderes, at en EBIT-margin baseret på en simpel median ikke tilstrækkeligt udfylder prisfastsættelsesprincippet, i og med at medianen ikke inkorporerer dynamiske markedsforhold på en hensigtsmæssig måde. Herved kan denne metode over tid resultere i uhensigtsmæssig konkurrenceforvridning, da markedsforhold ofte er dynamiske og kan ændre sig markant mellem år. Vurderes markedsforholdene uændrede kan der tildeles en indregningsprocent på 25% til hvert af de fire år i sammenligningsperioden.

Et år bør ikke tildeles en indregningsprocent på mindre end 10% eller mere end 50%.

I dette eksempel (vist i tabel 2), ændres markedsforholdene, således, at en EBIT-margin baseret på medianen vil resultere i, at den prisfastsættelse institutionen vil underbyde de private aktører på markedet. Her vil beregning baseret på medianen resultere i en EBIT-margin på minimum 8,4%.

Under monopol eller monopollignende tilstand, skal der ikke indregnes kommercielt afkast.

Bilag 6 indeholder en illustration af beregningerne og trinene i beregningen af EBIT-margin.

5.1.4 Samlet timepris

De elementer, som indgår i fastsættelsen af institutionens timepris, er sammenfattet nedenfor.

Tabel 3

Sammenfatning af fastsættelse af timepris

Omkostninger i alt	809,64 kr.
Løn pr. effektiv time	329,50 kr.
Indirekte omkostninger og fællesomkostninger pr. time – løn	100,92 kr.
Indirekte omkostninger og fællesomkostninger pr. time – øvrig drift	109,34 kr.
Finansiering af henførbare men ikke-fakturérbare timer	269,88 kr.
Reguleringsmæssige forhold	3,35 kr.
Revision pr. time	0,77 kr.
Forsikringsforhold pr. time	2,58 kr.
Kommercielt afkast (6,3% af 812,99 kr.)	78,37 kr.
Minimum pris (eksklusiv moms)	891,36 kr.

* Fakturérbare omkostninger: $329,50 + 100,92 + 109,34 = 539,76$

* Finansiering af henførbare men ikke-fakturérbare timer: $539,76 \cdot 0,5 = 269,88$

* Omkostninger i alt: $329,50 + 100,92 + 109,34 + 269,88 = 809,64$

* Omkostninger inkl. reg. forhold: $809,64 + 3,35 = 812,99$

* Kommercielt afkast: $812,99 \cdot 0,0964 = 78,37$

* Minimumspris: $812,99 + 78,37 = 981,36$

En timepris for ydelsen på mindst 891,37 kr. eksklusive moms vurderes at være en fair pris i en konkurrencesammenhæng.²

5.1.5 Opsummering af eksempel 1

- Timeprisen fastsættes ud fra direkte lønomkostninger, indirekte omkostninger (fællesomkostninger), og finansiering af ikke-fakturérbare timer.
- Reguleringsmæssige forhold som revision og forsikring indregnes som tillæg til institutionens omkostninger.
- Kommercielt afkast fastsættes ud fra beregningen for EBIT-margin for sammenlignelige virksomheder, baseret på et vægtet glidende gennemsnit (9,64% i eksemplet).
- Der skal ikke indregnes afkast under monopol eller monopollignende tilstand.
- Den beregnede timepris er en minimumspris.
- Renter kan indregnes, men har i eksemplet minimal effekt.

² Institutionens fordelte renter bør i teorien trækkes ud ved afstemning til det valgte markedsafkast EBIT-margin, samt lagt til igen i prisen efterfølgende, men institutionens fordelte renter pr. time udgør en uvæsentlig størrelse, og ved at inkludere renter i institutionens omkostninger bliver mindsteprisen kun højere sat, hvorved der ikke opstår risiko ved at sætte prisen for lavt ift. minimumsgrænsen.

5.2 Eksempel 2 - Efterkalkulation af ressourceestimat

I eksemplet bliver timeydelsen faktureret efter en fastprisaftale til en kunde.

Mængden af timer der medgår til ydelsen, kan efter arbejdets udførelse afvige fra aftalen, hvormed institutionen kan risikere at påtage sig afvigelsen som et tab.

Modsat de henførbare, men ikke fakturérbare timer, der indgik i prisberegningen, er eventuel fejlestimering af timeforbruget til selve opgaven timer, som burde være faktureret til kunden. I eksemplet udregnes et ressourceestimat, der indeholder uforudsete hændelser, og som løbende justeres ved væsentlige opdagelser i efterberegningerne.

En produktionsenhed meddelte i et foregående år et ressourceestimat på 70 timer ift. en bestilt opgave for timebaseret rådgivning. Disse timer blev præsenteret og aftalt med kunden.

Efter en udvalgt periode kan det konstateres, at der har været realiseret 20.935 timer i alt på området af ydelser, hvorunder opgaven indgik. Der var til sammenligning estimeret 17.220 timer på området i alt, set ud fra budgettal. Der var ingen lignende væsentlige afvigelser ved indtægter og øvrig drift, og timerne er forudsat konteret korrekt. Der er således realiseret 21,6 pct. flere timer ift. forventningerne, alt andet lige.

Tabel 4

Ressourceestimat for ydelse

Estimeret	Realiseret	Afvigelse	Generel opjustering
17.220 timer	20.935 timer	3.714 timer	21,6 pct.

Baseret på 246 bestilte opgaver af samme størrelse
 * Estimeret $mkj935-17.220=3.715$
 * Generel opjustering: $(20.935-17.220)/17.220=0,216$

Afvigelsen i det ovenstående eksempel vurderet at have en sådan væsentlighed, at den giver anledning til at de samlede timer i estimeringsprocessen fremadrettet opjusteres med anslået 21,6 pct. til at dække uforudsete hændelser.

Ved en følgende ordre i den efterfølgende periode, vil faktureringen derfor blive korrigeret i forhold til det oprindelige udgangspunkt:

Tabel 5

Fakturering, timetal

	Ressourceestimat	Korrektion	Fastpristilbud til kunde
Udgangspunkt	70		70
Korrigeret	70	21,6	85

* Korrigeringsfaktor: 1,216
 * $70 \cdot 1,216=85,12$
 * En opjustering på 21,6 % af de estimerede 70 timer giver 85,12 timer. Pristilbuddet afrundes dog til hele timer.

5.2.1 Opsummering af eksempel 2

- Efterkalkulation viser, hvordan realiseret timeforbrug kan afvige fra det oprindelige ressourceestimat og hvordan en sådan afvigelse korrigeres gennem en efterberegning af timeforbruget.
- I eksemplet laves en efterberegning to gange årligt. Der er krav om efterberegning minimum én gang om året, institutionen kan vælge at foretage efterberegningen oftere, såfremt dette styringsmæssigt giver mening for leveringen og markedsforholdene for den pågældende vare eller ydelse.
- I eksemplet var 21,6 % flere realiserede timer end estimeret, hvilket fører til opjustering af fremtidige estimater. Institutionen skal ved efterberegningen overveje, om en afvigelse mellem budgetteret og realiseret timeforbrug er midlertidig eller vedvarende, og hvorvidt afvigelsen reflekterer en ændring i markedet, som kræver justering i prisfastsættelsen for fremtidige perioder.
- Justeringer sikrer, at fremtidige tilbud bedre dækker reelle omkostninger og mindsker risiko for ubalancer i prisfastsættelsen.

5.3 Eksempel 3 - Salg af dataleverance

I dette eksempel prissættes et dataudtræk, jf. afsnit 4.6 *Salg af data fra offentlige registre*. Prisen skal som udgangspunkt alene dække de distributionsomkostninger, der er forbundet med dataleverancen. Omkostninger til indsamling og opbevaring af data skal **ikke** indregnes. Eksemplet bygger videre på de opgørelsesmetoder, der er illustreret i eksempel 1 og 2, dog med andre talværdier. Da der gælder særlige regler for salg af data, er det kun omkostningselementerne fra eksempel 1, der indgår i timeprisen i dette eksempel, jf. boks H nedenfor.

Boks H

Komponenter i timepris for dataudtræk/dataadgang

Løn pr. effektiv time	Medtages
Indirekte omkostninger og fællesomkostninger pr. time – løn	Medtages
Indirekte omkostninger og fællesomkostninger pr. time – øvrig drift	Medtages
Finansiering af henførbare, men ikke-fakturérbare timer	Medtages
Skatteforhold ¹	Medtages ikke
Reguleringsmæssige forhold	Medtages ikke
Lånemuligheder	Medtages ikke
Kommercielt afkast	Medtages ikke
Timepris (eksklusive moms)	= Omkostninger i alt

Anm.: ¹ Vedrører skatter og afgifter, som institutionen er fritaget for.

I eksemplet sælges en dataleverance, hvortil en offentlig myndighed yder tilskud til dataleverancer til offentlige forskere. Andre kunder, herunder private forskere kan ikke opnå det tilskud, som er vist i tabel 6. Se afsnit 4.6 *Salg af data fra offentlige registre* for mere information omkring prisdifferentiering.

Timeprisen til offentlige forskere bliver delvist dækket af den offentlige tilskudsgiver. Forskellen mellem pristilbud med tilskud og pristilbud uden tilskud er således afspejlet i timetaksten. Timetaksten kan

fastsættes til 1.150 kr. eksklusive moms for opgaver med tilskud og 1.749 kr. eksklusive moms for opgaver uden tilskud.

Priseksemplet, som er vist i tabel 6, vedrører en opgave med over 15 variabler fra 5 registre i en dataperiode på 10 år. Tidsforbruget til denne opgave er estimeret svarende til principperne i eksempel 2:

Tabel 6

Pris på en opgave

Ydelser og tidsforbrug

Populationsdannelse (2 timer)	3.498,00 kr.
Øvrige serviceydelser, herunder rådgivning (3 timer)	5.247,00 kr.
Registerudtræk (10 timer)	17.490,00 kr.
Samlet pris eksklusive tilskud og moms	26.235,00 kr.
Tilskud i alt (15 timer)	(8.985,00 kr.)
Pris i alt inklusive tilskud (eksklusive moms)	17.250,00kr.

* Populationsdannelse: $1.749 \cdot 2 = 3.498$

* Øvrige services, herunder rådgivning: $1.749 \cdot 3 = 5.247$

* Registerudtræk: $1.749 \cdot 10 = 17.490$

* Tilskud i alt: $(1.749 - 1.150) \cdot 15 = 8.985$

Såfremt en offentlig kunde, der har købt data med tilskud fra den offentlige tilskudsgiver ønsker at anvende disse i kommercielt øjemed, skal kunden prisfastsætte sin ydelse på baggrund af den **samlede pris**, dvs. uden tilskud på de data, der indgår i kundens ydelse. Det skyldes, at tilskuddet kun kan opnås af offentlige kunder og derfor udgør en reguleringsmæssig fordel i relation til private aktører i markedet.

5.3.1 Opsummering af eksempel 3

- Prisfastsættelse af data fra offentlige institutioner dækker kun distributionsomkostninger, ikke omkostninger til dataindsamling og opbevaring.
- Salg af data fra offentlige registre er en særlig vare, hvor prisfastsættelsen ikke inkluderer skatte- og reguleringsmæssige forhold, lånemuligheder og kommercielt afkast (Se Boks G).
- Når der sælges til forskellige kundegrupper, og hvor prisdifferentiering er muligt, skal prisfastsættelsen tage dette i betragtning. Det er ikke tilladt at prisdifferentiere salget af en vare eller ydelse til forskellige kundegrupper. I eksempel sker pris differentieringen ved at der ydes tilskud til forskere tilknyttet offentlige institutioner.
- Prisfastsættelse skal sikre, at offentlige myndigheder ikke får urimelige fordele ift. private kunder.
- Bruges data fra offentlige registre i prisfastsættelsen af en anden vare eller ydelse, skal omkostningerne til denne ydelse indregnes eksklusive de tilskud, som gives til den offentlige institution i dens kapacitet som offentlig institution.

5.4 Eksempel 4 - Takstfastsættelse af kontrolgebyr

I dette eksempel fastsættes taksten på et gebyr, jf. afsnit 4.3 *Gebyrer*. Gebyret skal dække de udgifter, som en institution har ved at foretage kontroller rettet mod virksomheder i en specifik branche. Der er hjemmel til at opkræve et gebyr pr. kontrol, som skal dække institutionens omkostninger ved at gennemføre kontrollerne. Antallet af kontroller afhænger af aktivitetsniveauet i hver enkelt virksomhed.

Institutionen skal fastlægge en gebyrtakst, som skal gælde i det kommende kalenderår, 20X6. Gebyrtaksten skal derfor fastsættes inden udgangen af 20X5. Takstfastsættelsen sker i efteråret på baggrund af årets prognose efter udgiftsopfølgning 3. I eksemplet er der konstateret en forventet underdækning/ubalance mellem indtægter og omkostninger i 20X4, ligesom der udestår inddækning af en mindre underdækning fra 20X3. Det er på dette tidspunkt ikke realistisk at justere gebyrtaksten for indeværende år.

Eksemplet bygger videre på de opgørelsesmetoder, der er illustreret i eksempel 1 og 2, dog med andre talværdier. Da der gælder særlige regler for takstfastsættelse af gebyrer, er det kun omkostningselementerne fra eksempel 1, der indgår i timeprisen i dette eksempel. Da gebyret skal betales af virksomheder, skal der ikke indregnes moms. Til gengæld benyttes afgiftsfri tjenestebiler til at gennemføre kontrolbesøg i virksomhederne. Værdien af denne afgiftsfritagelse skal indgå i beregningen.

For at fastsætte gebyrtaksten for 20X7 skal det gebyrprovenu, der skal til for at skabe balance i budgettet for gebyrordningen, beregnes, så der ikke bliver behov for senere udligning. Det betyder, at gebyrindtægterne skal budgetteres, så de dækker de forventede omkostninger i 20X7 samt de tidligere ubalancer, der skal inddækkes.

Fastsæt en takst – Trin 1 – Beregn de forventede omkostninger for 20X7

Første trin er at beregne de forventede omkostninger for 20X7. Institutionen forventer, at omkostningerne ved at gennemføre de forventede 15.000 kontrolbesøg vil udgøre 60,0 mio. kr., svarende til 4.000 kr. pr. kontrol.

Fastsæt en takst – Trin 2 – Dækning af tidligere ubalancer

Andet trin er at beregne hvor stort et overskud/merprovenu, der skal opkræves for at dække tidligere års underskud.

Inddækningen af ubalancer fra 20X4-20X3 er illustreret i tabel 7. Tabellen er opstillet, så rækkerne viser inddækning af de differencer, som skal udlignes, mens kolonnerne viser gebyrøkonomien for hvert enkelt år.

Kolonnerne viser endvidere difference mellem gebyrindtægter og omkostninger i de enkelte år samt den såkaldte 'korrigerede difference', hvor årets difference er korrigeret for den over- eller underdækning, som ikke skal indgå i beregningen af ubalancer, der fremadrettet skal udlignes - fordi de bidrager til håndtering af tidligere års ubalancer.

Tabel 7

Beregning af gebyrindtægter inklusive indækning

	Regnskab 20X3	Prognose 20X4	Budget 20X5	Overslag 20X6	Overslag 20X7
Gebyrindtægter	63,2	51,1	62,6	62,6	62,2
Omkostninger	65,5	57,7	60,0	60,0	60,0
Difference	-2,3	-6,6	2,6	2,6	2,2
Inddækning efter 20X3	1,5	-	-	n/a	n/a
Inddækning efter 20X4	-	-	-0,4	-0,4	n/a
Inddækning efter 20X5	-	-	-2,2	-2,2	-2,2
Korrigeret difference til udligning	-0,8	-6,6	0,0	0,0	0,0

* En ubalance opstået i regnskabsåret 20X3 skal udlignes senest i regnskabsåret 20X6 men afhængig af ubalancens størrelse kan den inddækkes i 1-2 år efter den opstår.

* Ligeledes med ubalancen opstået i regnskabsåret 20X4, som skal udlignes senest i regnskabsåret 20X7

Tabellen viser, at der i budgettet for 20X5 skal tages højde for inddækning af ubalancer vedrørende 20X3 og 20X4. Ubalancen fra 20X1 blev udlignet i 20X3, da institutionen udligner mellem over- og underdækning i det omfang, der er muligt – det vil altså sige, at alene nettoubalancen på -0,8 mio. kr. skal håndteres fremadrettet.

Den resterende ubalance for 20X3 på -0,8 mio. kr. bliver først inddækket i 20X5 og 20X6. Da differencen til inddækning er forholdsvis beskeden, har institutionen valgt at afvente det endelige regnskabstal for 20X3 og inddække den faktiske ubalance over 2 år.

Inddækning af ubalancen i 20X4 er ikke muligt, da gebyrordningen afsluttede året med en ubalance i samme retning som den eksisterende ubalance – ubalancen blev dermed ikke mindsket men forøget i regnskabsåret 20X4. Ubalancen på de -0,8 mio. kr. skal stadig udlignes senest i regnskabsåret 20X6.

Prognosen for 20X4 peger i retning af en underdækning for året på ca. 6,6 mio. kr. Institutionen vurderer således, at 20X4 vil ende med en væsentlig difference. Derfor beslutter de at budgettere inddækning af differencen allerede i 20X5 på baggrund af prognosen. Derved vil differencen kunne inddækkes over 3 år, så udsvinget i gebyrtaksten udjævnes mest muligt. I budgettet for 20X5 indregner institutionen derfor overdækning på 2,2 mio. kr. på baggrund af prognosen, ligesom der planlægges med en tilsvarende overdækning i 20X6 og 20X7. Senere i budgettet for 20X6 og 20X7 vil institutionen justere indregningen på baggrund af det endelige regnskabstal.

Fastsæt en takst – Trin 3 – Beregn budgetterede gebyrindtægter

Tredje trin i takstfastsættelsen bliver herefter, at institutionen beregner de budgetterede gebyrindtægter. Budgetteringen skal ske, således at gebyropkrævningerne for 20X5 ikke giver behov for senere udligning. Som det fremgår af tabellens kolonne "Budget 20X5" skal de budgetterede omkostninger på 60,0 mio. kr. tillægges inddækning vedrørende 20X3 på 0,4 mio. kr. og vedrørende 20X4 på forventeligt 2,2 mio. kr. Institutionen skal derfor budgettere med gebyrindtægter på 62,6 mio. kr.

Endelig fastsætter institutionen gebyrtaksten som de 62,6 mio. kr. fordelt på de forventede 15.000 kontroller. Gebyret skal da fastsættes til 4.173 kr. pr. kontrol.

5.4.1 Opsummering af eksempel 4

- Gebyret fastsættes til at dække institutionens omkostninger ved kontrolbesøg i virksomheder der skal ikke indregnes kommercielt afkast, dog skal ubalancer vedrørende tidligere år tillægges (eller fratrækkes) institutionens omkostninger.
- Budget og prognose for antal kontroller og omkostninger danner grundlag for takstfastsættelsen.
- Tidligere års ubalancer indregnes i budgettet og fordeles over maksimalt tre år.
- Moms indregnes ikke, men afgifter, som institutionen er fritaget fra, som led i dens kapacitet som offentlig institution, skal medregnes.
- Den fireårige inddækningsperiode sætter et maksimum på tiden det må tage at udligne en ubalance. Det er muligt at inddække ubalancer over en periode der er kortere end fire år. Her er op til den prisfastsættende institution, hvorvidt en ubalance inddækkes over en kortere periode.
- Ubalancen for året holdes separat, således, at den kan udlignes indenfor fire regnskabsår (inkl. året hvor ubalancen opstod) men for ordningen vil inddækningen fremstå som en løbende inddækning, da flere, separat håndterede fireårige perioder er i gang på samme tid.

6. Bilag

Kapitel 6 indeholder bilag til vejledningen, tiltænkt som værktøjer til brug i forskellige dele af prisfastsættelsesprocessen.

Fremgangsmetoder og betragtninger vedrørende gældende regelsæt

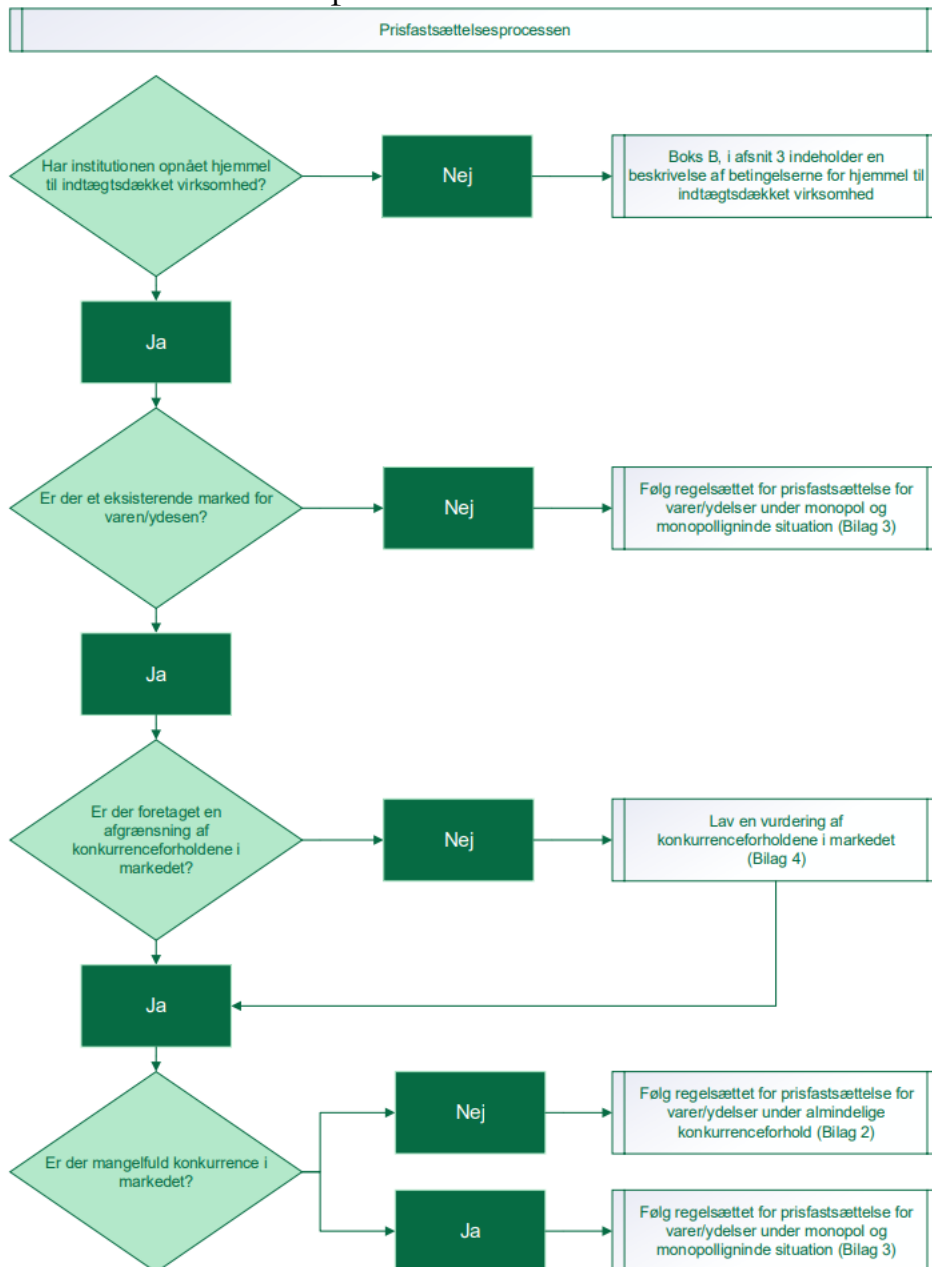
Forholdene er vejledende og ikke utømmelige. Den prissættende institution skal kunne dokumentere, at der er taget stilling til relevante forhold i forbindelse med prisfastsættelsen og den efterfølgende efterberegning. Indholdet i bilagene kan supplere institutionen i denne opgave.

Institutionen skal ligeledes kunne dokumentere, at den har forholdt sig til hvorvidt andre forhold kunne have relevans for en specifik vare eller ydelse. Bilagsmaterialet bør derfor betragtes som et udgangspunkt hvorfra prisfastsættelsen kan udvikles.

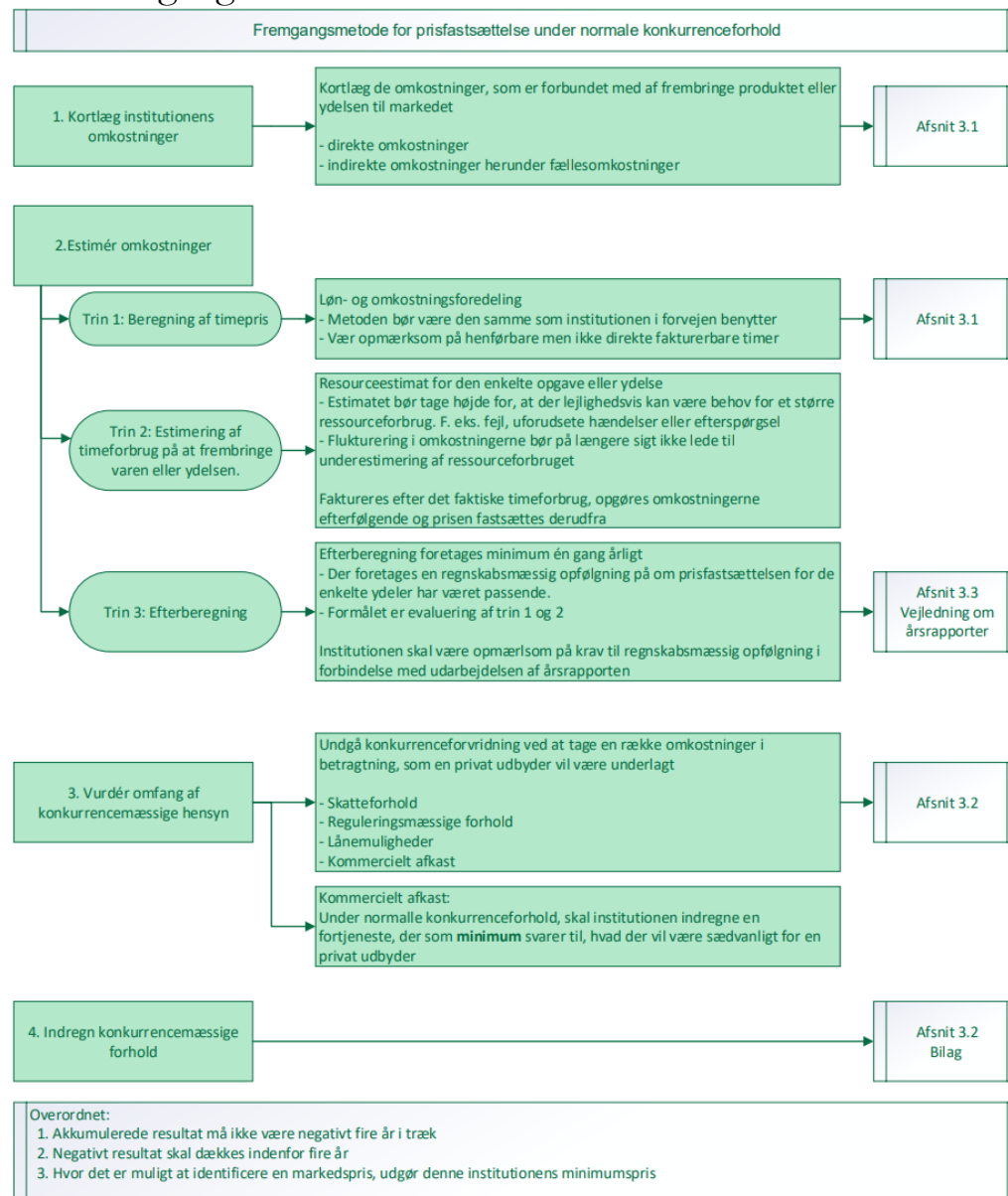
Kapitel 6 indeholder følgende:

- Bilag 1 - Prisfastsættelsesprocessen
- Bilag 2 - Fremgangsmetode under normale konkurrenceforhold
- Bilag 3 - Fremgangsmetode under monopol eller monopollignende tilstand
- Bilag 4 - Vurdering af markedsforhold
- Bilag 5 - Vurdering ved valg af sammenlignelige aktører
- Bilag 6 - Gennemgang af EBIT-margin beregning
- Bilag 7 - Revisionsydelser

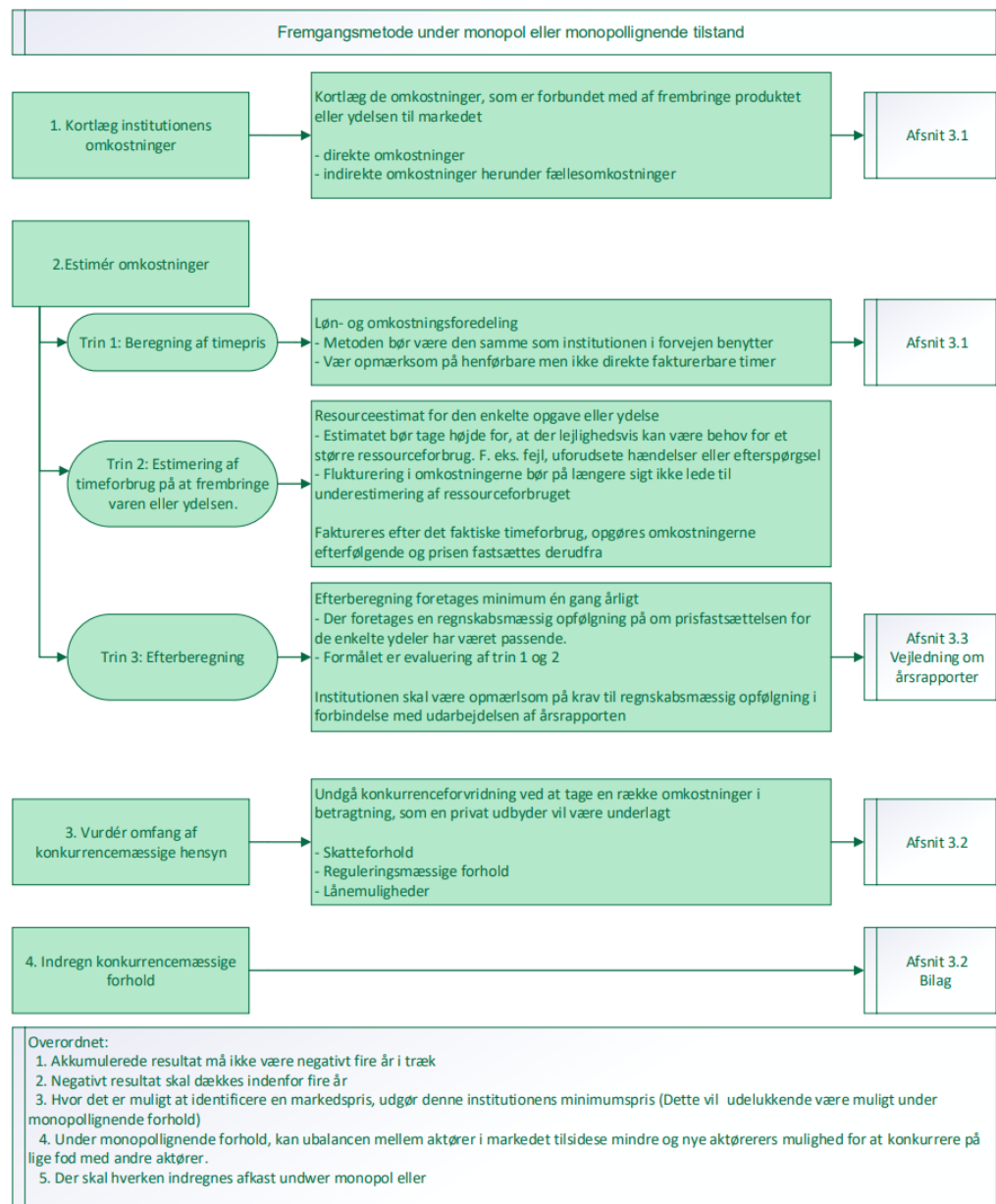
6.1 Prisfastsættelsesprocessen

6.2 Fremgangsmetode under normale konkurrenceforhold

6.3 Fremgangsmetode under monopol eller monopollignende tilstand

6.4 Vurdering af markedsforhold

For at prisfastsætte, er det nødvendigt først at afgrænse markedet. I denne sammenhæng, bør der blandt andre tages stilling til nedenstående faktorer

Listen er ikke udtømmelig, og der mindes om, at det er den prissættende institutions ansvar, at sørge for, at markedsafdækningen er fyldestgørende, og faktorerne undersøgt, er både tilpassede og relevante for det pågældende marked

Markedsafgrænsningen opdelen i to:

Del 1 - Vurdering af selve markedet og hvorvidt der er eksisterende aktører

Del 2 - Konkurrenceforhold mellem eksisterende aktører og vurdering af mangelfuld konkurrenceforhold i markedet

Markedsafgrænsning og identificering af mulige aktører:

Produkt- eller ydelsesafgrænsning:

1. Hvilke varer eller ydelser omfatter markedet?
2. Findes der substituérbare produkter eller ydelser, som kunder kan vælge i stedet?
3. Er produktet standardiseret eller specialiseret?

Geografisk afgrænsning:

1. Hvor foregår handel i markedet?
(lokalt, regionalt, nationalt, internationalt, fysisk, virtuelt)
2. Er der geografiske barrierer?
(for eksempel transport, lovgivning, sprog)
3. Eksisterer miljømæssige faktorer eller hensyn, som påvirker markedet?

Markedsstruktur:

1. Hvad kendetegner eksisterende og mulige aktører?
F.eks. er markedet præget af mange små aktører eller få store aktører?
2. Hvordan er konkurrencesituationen i relaterede, eller sammenlignelige markeder?
(Er konkurrencesituationen markant anderledes, kan dette indikere mangelfuld konkurrence i markedet)
3. Er markedet reguleret, således at kunder eller aktørers handlinger påvirkes?

Udbydere på markedet:

1. Er der eksisterende eller mulige aktører, der tilbyder samme eller substituérbare varer eller ydelse?
2. Hvis der svares ja til spørgsmål 1, er eksisterende eller mulige aktører private eller offentlige?
3. Kan nye aktører frit etablere sig?
(Se evt. Markedsstruktur)
4. Hvad kendetegner foretningsgange i markedet?
(for eksempel netværksbaserede, e-fakturering, standardiserede eller specialiserede kontrakter, betalingsfrister, tilbagebetalingsmuligheder)
5. Er institutionen lovmæssigt bundet til at supplere varen eller ydelsen til markedet?
(Hvis ja, ligger reguleringen udenfor denne vejlednings område)

Kundestruktur:

1. Hvad kendetegner kunder?
(offentlige, private, få, konkurrenceprægede, B2B eller B2C)
2. Har kunder reelle valgmuligheder mellem flere leverandører?
2. Er kunderne bundet lovmæssigt, eller på anden vis, til at benytte sig af institutionens vare eller ydelse?

Vurdering af konkurrenceforholdene i markedet:

Adgangsbarrierer:

1. Er der lovgivningsmæssige, tekniske, økonomiske eller miljømæssige barrierer for nye aktører?
2. Er der særlige krav eller tilladelser, som begrænser markedstilgang?

Markedsrelationer og dominans:

1. Har en eller flere aktører en dominerende stilling i markedet?
2. Er der tegn på monopol eller monopollignende situation? (hvomår er dette tilfældet?)

Prisforhold:

1. Kan en markedspris identificeres? Fastsættes denne af én, eller få, aktør(er)?
2. Reflekterer gennemsnitsafkastet markedsstruktureren og risikoen forbundet med markedet? eller ligger afkastet uventet højt/lavt? (både et uventet højt og lavt afkast kan indikere mangelfuld konkurrence og grunden herfor bør afdækkes)
3. Er markedsprisen stabil, eller flukturerer den ofte?
4. Til prisfastsættelsen skal der findes en passende EBIT-margin baseret på sammenlignelige private virksomheder, Hvilke faktorer skal der her tages i betragtning og er der virksomheder, som allerede nu kan identificeres som mulige, sammenlignelige virksomheder?

Eksistens og antal konkurrenter:

1. Hvor mange mulige private eller offentlige aktører findes i markedet?
2. Er konkurrencen intens eller begrænset?
3. Hvilke faktorer skal overvejes, for at tage stilling til hvor risikopræget markedet er?
4. Hvilke hensyn skal tages i forhold til risikostyring?

Obmærksomhedspunkter vedr. konkurrenceforvridning:

1. Har den prisfastsættende institution særlige fordele, som følge af dens andre myndighedsopgaver? (Læs mere om hyppigt forekomne reguleringsmæssige forhold i afsnit 3.2.2)
2. Skal institutionen indregne skatter og afgifter, som private aktører betaler?
3. Hvordan skal andre reguleringsmæssige forhold håndteres i forbindelse med prisfastsættelsen?
4. Strider eksisterende normer i markedet, mod statslige regnskabsregler? eller er der mulighed for dette i løbet af prissætningsperioden? (Er dette tilfældet, kan statsregnskab kontaktes på statsregnskab@oes.dk, for rådgivning omkring den specifikke problemstilling)
5. Afspejler markedsafkastet den identificerede risikoprofil for en aktør i markedet?

Vedrørende selvudviklede varer og ydelser:

I forbindelse med vurdering af markedet, og afgrænsning af markedet, skal institutionen overveje den regnskabsmæssige struktur af ordningen. Herunder:

Struktur for betaling af omkostninger i planlægnings- og designfasen, produktionsfasen, nedtrapningsfasen.

Er der mulighed for, at varen eller ydelsen tilbageleveres, skal håndteringen af dette afklares i planlægningsfasen.

6.5 Vurdering ved valg af sammenlignelige aktører

Vurdering ved valg af sammenlignelige aktører

Relevans for produkt eller ydelse:

1. Virksomhederne skal tilbyde produkter/ydelser, der er sammenlignelige med den vare eller ydelse, som institutionen prissætter
2. Produkterne/ydelserne bør være sammenlignelige i forhold til karakteristika, kompleksitet og kundesegment
3. Aktørerne bør operere indenfor samme branche (for eksempel skovbrug, byggeri, rågivning, forskning)

Størrelse og økonomisk profil:

1. Aktørens størrelse bør være nogenlunde sammenlignelig med institutionens indtægtsdækkede virksomhed (eller den forventede størrelse heraf) Størrelse kan tænkes i forhold til omsætning, antal ansatte, eller et andet parameter
2. Er aktørens økonomiske profil sammenlignelig? Overvej her aktørens risikoprofil, og kapitalstruktur, da disse påvirker EBIT-marginen, samt renteomkostninger

Markedsmæssig sammenlignelighed:

1. Aktørerne skal være aktive på samme geografiske marked, som institutionens produkt eller ydelse
2. Markedsforholdene skal være sammenlignelige (konkurrenceintensitet, adgangsbarrierer, regulering)

Datatilgængelighed:

1. For at være sammenlignelig, skal pålidelige regnskabsdata være tilgængelige (f.eks. årsrapporter). Regnskabsdata bør være tilgængelige som minimum over fire sammenhængende år op til prisfastsættelsestidspunktet
2. Tilgængelige data skal indeholde oplysninger om aktørens EBIT og omsætning, så sammenligningen indebærer, at den udarbejdes en EBIT-margin

Kommercielle aktører:

1. Sammenlignelige aktører bør være private virksomheder, som opererer uden statslige særfordele (for eksempel som offentlig leverandør på en SKI-aftale)
2. Hertil kan der ikke sammenlignes med aktører, som er har monopol eller monopollignende tilstand, da dette kan forvride EBIT-marginen

Sammenlignelig periode:

1. EBIT-marginen bør beregnes over en periode på minimum 4 år, for at udjævne midlertidige udsving
2. Hertil skal der overvejes, om markedssituationen har ændret sig væsentligt i perioden

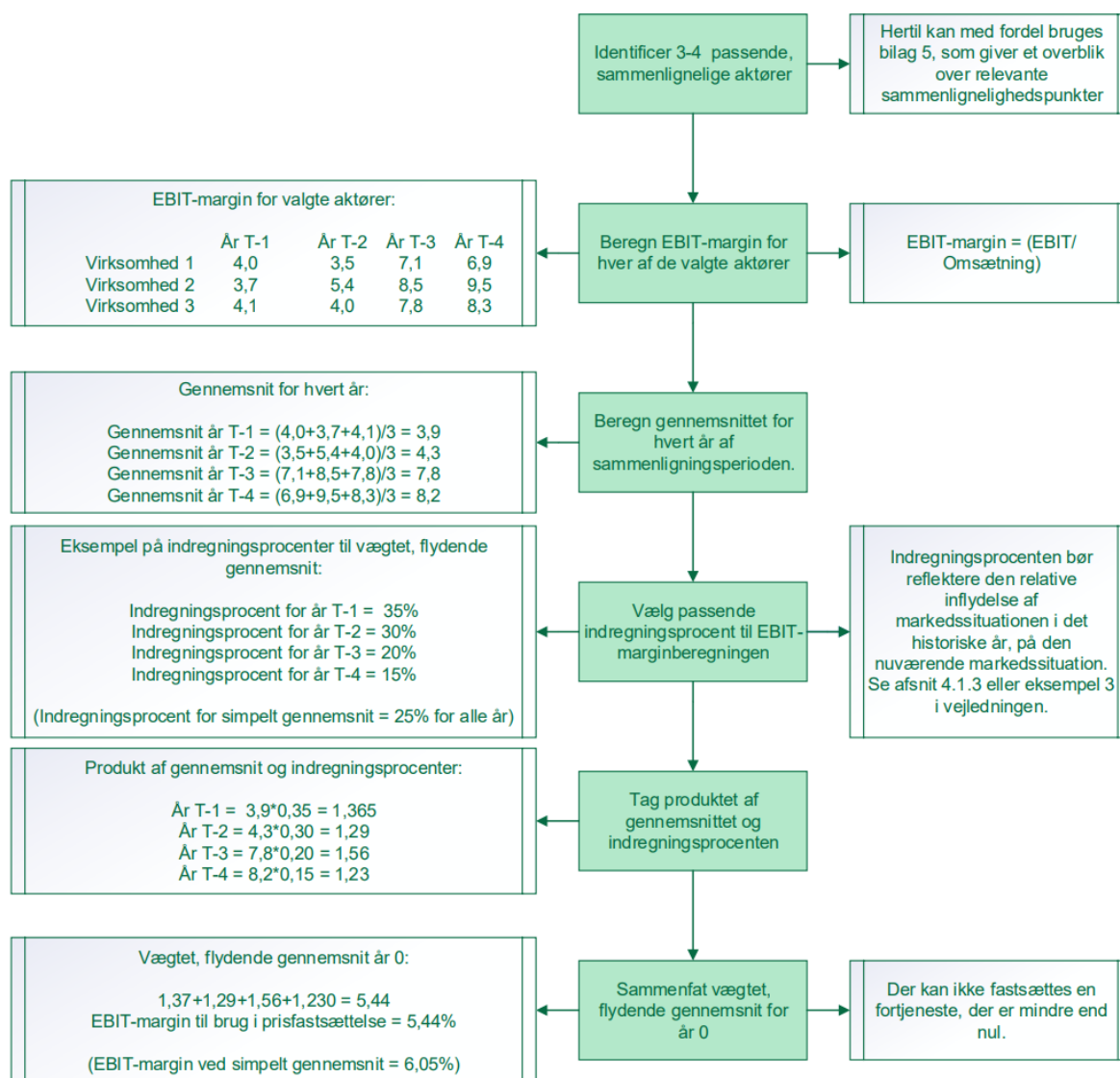
Se herefter bilag 6 Beregning af EBIT-margin for fremgangsmetode under konkurrence:

(Er der identificeret monopol eller monopollignende tilstand for markedet, følg fremgangsmetoden i bilag 3)

6.6 Gennemgang af EBIT-margin beregning

Fremgangsmetoden, når der følges regelsættet for prisfastsættelse for varer og ydelser under almindelige konkurrenceforhold

I eksemplet i venstre side, beregnes EBIT-margin for år 0, hertil er sammenligningsperioden fra år T-1 til år T-4.

6.7 Revisionsydelser

Revisionsydelser

Tilligere versioner af vejledningen om prisfastsættelse har refereret til SKI-aftale 17.01 *Revisionsydelser*. Aftalen udløb 31. maj 2022, hvorfor der ikke længere kan handles på rammenaftalen, dog kan institutioner med en gældende kontrakt, baseret på SKI-aftale 17.01, bruge denne som referencepunkt når der tages hensyn til revisionsydelser i forbindelse med prisfastsættelsen

Andre institutioner kan med fordel benytte nedenstående til at indhente overslag vedrørende revisionsydelser

Det er institutionens ansvar, at sikre, at hensyn til reguleringsmæssige forhold tages på fyldestgørende vis, herunder omkostninger til revisionsydelser

Der kan ikke indhentes overslag på omkostninger til revision af indtægtsdækket virksomhed hos Rigsrevisionen

Den prissættende institution kan benytte nedenstående, når der rettes henvendelse til relevante steder, for at indhente minimum ét overslag på revisionsomkostninger for institutionens indtægtsdækkede virksomhed, som den relaterer til den pågældende varer eller ydelse

Alternativt kan indhentes overslag på institutionens indtægtsdækkede virksomhed, hvad angår relaterede varer eller ydelser, hvorefter omkostningerne fordeles via en defineret fordelingsnøgle

Overslagsudarbejderen bør gøres opmærksom på, at overslaget skal udarbejdes efter omkostningerne i en sammenlignelig, private virksomhed, og ikke for en offentlig institution, hertil bør overslaget omfatte udelukkende institutionens indtægtsdækkede virksomhed, ikke andre myndighedsopgaver

Overslaget skal inkludere estimater på blandt andet:

1. opgavekompleksitet
2. Nødvendig branchekendskab og erfaring for rådgiver(e)
3. Uddannelseskraft til rådgiver

Hertil skal der i overslaget indgå:

1. opdeling af omkostningerne for hver rådgiverkategori (f.eks. revisorelev, revisor, supervisor, seniorspecialist)
2. anvisning af andelen af moms, som et separat punkt i etimatet
3. hvorvidt omkostningerne bør prisreguleres over en periode på fire år, og i givet fald, et estimat på hvad prisreguleringssatsen bør være

Ydelser, som indgår i SKI-aftale 17.01, og som relaterer sig til reguleringsmæssige forhold på prisfastsættelsesområdet:

1. Lovpligtig revision
2. Intern revision
4. Tilskuds- og projektrengskaber
5. Udvidet IT sikkerhedsrevision
6. Generel økonomisk rådgivning
7. Skat
8. Moms og afgifter

Institutionen kan med fordel tage stilling til, på hvilke af ovenstående, der bør indhentes overslag

Afhængigt af varen eller ydelsen, kan det være nødvendigt at indhente overslag på andre ydelser end de ovennævnte